

แผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี
(ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๐)
จังหวัดบุรีรัมย์

สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์
กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๔๔๕

คำนำ

สืบเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ ได้บัญญัติในเรื่องราชการบริหารส่วนภูมิภาค ในส่วนของจังหวัด โดยกำหนดให้จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดสามารถยื่นคำขอของบประมาณได้ รวมทั้งกำหนดให้จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดหรือแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

มติ ก.น.จ. เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๕ เห็นชอบนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐) และการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยให้จังหวัดดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐) ตามนโยบาย หลักเกณฑ์ แนวทางที่ ก.น.จ. กำหนด ส่งหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙) ของจังหวัดบุรีรัมย์ ฉบับนี้ถูกจัดทำขึ้น โดยคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการร่างแผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐) และยกร่างแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมอง ทำการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี ที่ผ่านมา วิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดในปัจจุบัน และศักยภาพของจังหวัดในอนาคต กำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัด แต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และส่งผลต่อการพัฒนาจังหวัดในอนาคต ซึ่งจังหวัดบุรีรัมย์ ในฐานะผู้มีบทบาทที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในกลไกต่างๆ ของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด จะต้องมาจากสภาพปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ของจังหวัดบุรีรัมย์ อย่างแท้จริง ส่วนราชการต่างๆ ในฐานะหน่วยงานของรัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความ “กินดีอยู่ดี และมีความสุข” โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เน้นกระบวนการของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ฉบับนี้จะได้รับการสนองตอบและได้งบประมาณสนับสนุนเพื่อยังประโยชน์กับพี่น้องประชาชนต่อไป

จังหวัดบุรีรัมย์

กันยายน ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดบุรีรัมย์	๑-๓๔
๒. สรุปการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	๓๕-๓๖
๓. สถานการณ์แนวโน้มด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ	๓๗-๔๓
๔. การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT)	๔๔-๔๘
๕. แผนพัฒนาจังหวัด (วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา)	๔๙-๕๗
๖. การเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด แผนภูมิภาค และแผน ๑๑	๕๘-๕๙
๗. แนวคิดแผนงาน/โครงการ (แบบ จ. ๑)	
๗.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ “ด้านเศรษฐกิจ”	๖๐-๖๖
๗.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ “ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	๖๗-๗๑
๗.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ “ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”	๗๒-๗๖
๗.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ “ด้านรักษาความมั่นคงและความสงบ”	๗๗-๘๓
๗.๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ “ด้านการบริหารจัดการ”	๘๔-๘๕

แผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ ๔ ปี

ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไปของจังหวัดบุรีรัมย์

- (๑) ด้านกายภาพ (ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ฯลฯ)
- (๒) ด้านการปกครอง (อาณาเขต เขตการปกครอง โครงสร้างบริหารราชการส่วนภูมิภาค ส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัด ประชากรและโครงสร้างประชากร ฯลฯ)
- (๓) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การคมนาคม การสื่อสาร โทรคมนาคม แหล่งน้ำ ฯลฯ)

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดบุรีรัมย์

๑. บทนำ

บุรีรัมย์ ดั้งเดิมเป็นนครโบราณที่มีความรุ่งเรืองมาแต่สมัยทวารวดี (ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๖) เชื่อมต่อสมัยลพบุรี มีปราสาทขอมโบราณจำนวนมากจนได้รับขนานนามว่า นครร้อยปราสาท ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๑๙ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้โปรดให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้นดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยาจักรี ยกทัพไปจัดระเบียบการปกครองเมืองนางรอง และได้รวบรวมชุมชนที่กระจัดกระจายมาก่อตั้งเป็นเมืองแปะ (ตามชื่อตันแปะ) ที่บริเวณเมืองร้างใกล้ลุ่มน้ำห้วยจระเข้มาก ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๑ รัชกาลที่ ๕ ได้เปลี่ยนชื่อเมืองแปะเป็น เมืองบุรีรัมย์ หมายถึงเมืองแห่งความรื่นรมย์จนกระทั่งปัจจุบัน

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญน่าเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งโบราณสถานศิลปะแบบขอมโบราณที่มีอยู่มากมายกระจายอยู่ในพื้นที่ทั้งจังหวัด อีกทั้งยังเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองเกษตรกรรมและหัตถกรรม เพราะเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดี และเป็นแหล่งทอผ้าไหมที่สวยงามและมีชื่อเสียง นอกจากนี้ด้วยสภาพพื้นที่ตั้งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้มีความหลากหลายของเชื้อชาติซึ่งก่อให้เกิดความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม จนทำให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปดังคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม”

ขณะเดียวกันบุรีรัมย์ก็มีบทบาทสำคัญในด้านอุตสาหกรรมอีกสถานะหนึ่ง เพราะเป็นแหล่งผลิตหินก่อสร้างแหล่งใหญ่ที่มีคุณภาพดีที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะในย่าน อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอนางรอง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ สามารถส่งหินจำหน่ายให้แก่ จังหวัดต่างๆในเขตภาคอีสานตอนล่างและภาคอื่นๆ

๑.๑) สภาพทางกายภาพ

● ตำแหน่งที่ตั้ง

จังหวัดบุรีรัมย์ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๔ องศา ๑๕ ลิปดาเหนือ กับ ๑๕ องศา ๔๕ ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ ๑๐๒ องศา ๓๐ ลิปดาตะวันออก กับ ๑๐๓ องศา ๔๕ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทาง รถยนต์ประมาณ ๓๘๕ กิโลเมตร ทางรถไฟประมาณ ๓๗๖ กิโลเมตร

● ขอบเขตจังหวัด

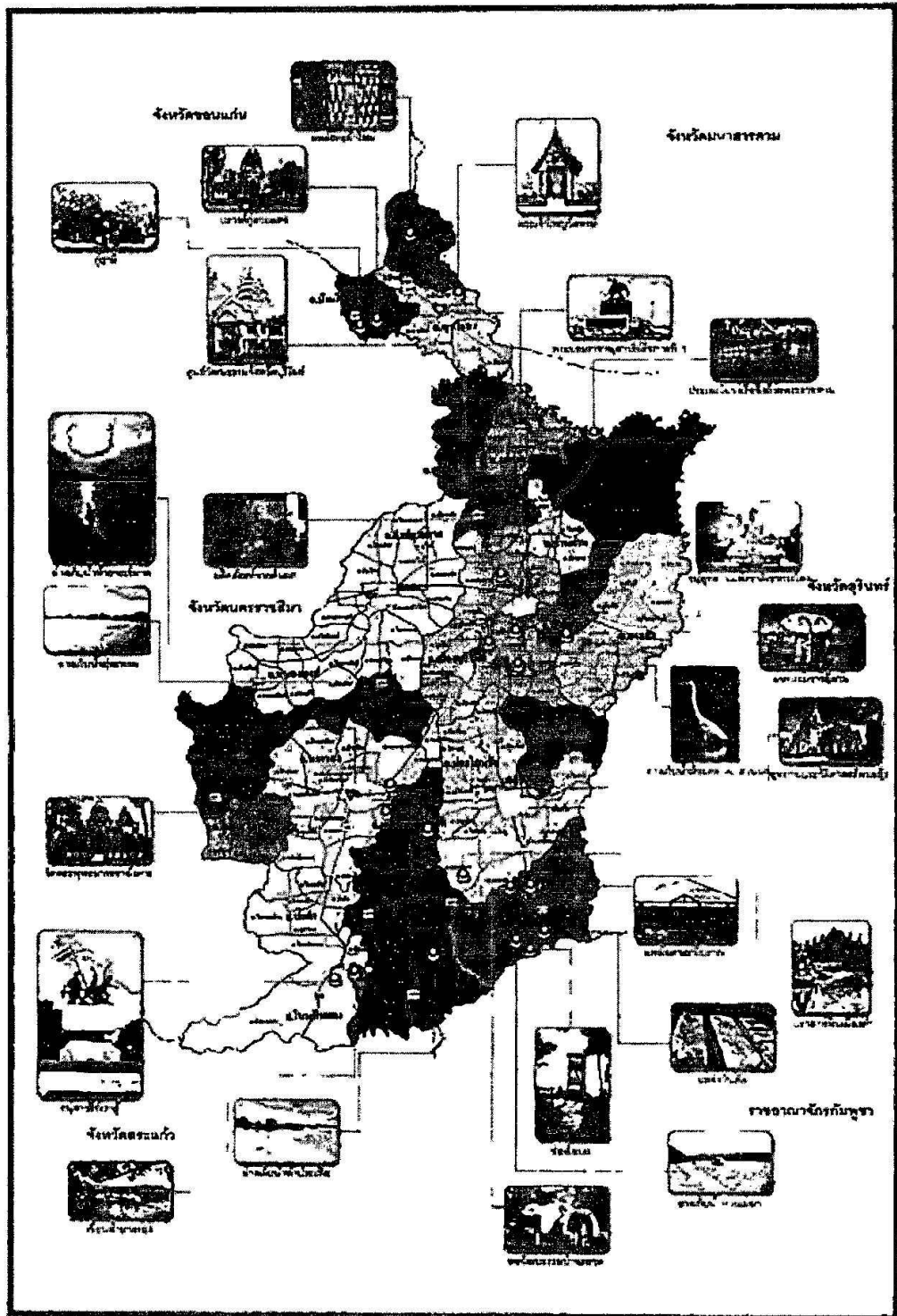
- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคามจังหวัดสุรินทร์
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์
- ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสระแก้ว และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา

● พื้นที่จังหวัด

จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๑๐,๓๙๓.๙๔๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖,๔๕๑,๑๗๘.๑๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๑ ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคิดเป็น ร้อยละ ๒.๐๑ ของพื้นที่ประเทศไทย

- พรมแดน

จังหวัดบุรีรัมย์ มีพรมแดนโดยรอบยาวประมาณ ๖๓๘ กิโลเมตร เป็น พรมแดนที่เป็นธรรมชาติ ทั้งสิ้น คือ ใช้แนวสันเขาแบ่งเขตยาวประมาณ ๑๗๐ กิโลเมตร คิดเป็น ร้อยละ ๒๔.๘๙ พรมแดนที่เป็นลำน้ำยาวประมาณ ๓๖๓ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๕ และใช้ เส้นแนวตรงในที่ราบเป็นแนวพรมแดนอีก ๑๕๐ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙๖

รูปที่ 1 แผนที่แสดงเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์

- รูปร่าง

รูปร่างของจังหวัดบุรีรัมย์ มีความยาวมากกว่าความกว้าง กล่าวคือ วัดความยาวของจังหวัดจากแผนที่ภูมิศาสตร์ อัตราส่วน ๑ : ๒๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหารได้ประมาณ ๑๘๒ กิโลเมตร ส่วนความกว้างวัดได้ประมาณ ๙๐ กิโลเมตร ในทางภูมิศาสตร์การเมืองได้วิเคราะห์รูปร่างที่ดีของพื้นที่ไว้ว่า จะต้องมีความยาวและความกว้างเท่ากันหรือ ยาว : กว้าง เท่ากับ ๑ ซึ่งรูปร่างของพื้นที่ดังกล่าวอาจเกือบกลม หรือ เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เมื่อพิจารณารูปร่างของจังหวัดบุรีรัมย์แล้วจะมีรูปร่างคล้ายเต่า มีหัวอยู่ทางตอนบนและลำตัวอยู่ทางตอนกลางและตอนใต้ ถ้าคิดตามสัดส่วนความยาวต่อความกว้างแล้ว จะมีค่าประมาณ ๒.๐๒ ซึ่งเป็นรูปร่างที่ไม่ดี คือ ไม่กะทัดรัด เพราะจะมีรูปร่างยาวรีในตอนบนแล้วแผ่กว้างทางตอนกลางและตอนใต้ จึงทำให้เกิดข้อเสียในด้านต่าง ๆ การสื่อสารโทรคมนาคมไม่สะดวก ยากแก่การพัฒนา เสียค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสูง ตลอดจนการดูแล ของเจ้าหน้าที่ไม่ทั่วถึง

• ลักษณะภูมิประเทศ

- ลักษณะพื้นที่

ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงทางตอนใต้ บริเวณอำเภอละหานทราย อำเภอโนนดินแดง และอำเภอบ้านกรวด มีเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาพนมดงรัก กั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย พื้นที่ลาดจากทิศใต้ลงไปทางทิศเหนือมีลักษณะเป็นลูกคลื่นน้อยๆ เป็นที่ราบขั้นบันไดของเขา และภูมิประเทศที่เกิดจากภูเขาไฟ ลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญแบ่งได้ ๓ ลักษณะ คือ

๑. พื้นที่สูงและภูเขาทางตอนใต้ เป็นพื้นที่ลอนลึก ภูเขาและช่องเขา บริเวณเทือกเขาพนมดงรักมีความสูงตั้งแต่ ๒๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ บริเวณด้านตะวันตกของอำเภอหนองหงส์ ตอนใต้ของอำเภอโนนสุวรรณ อำเภอหนองกี่ อำเภอนางรอง อำเภอปะคำ อำเภอละหานทราย อำเภอบ้านกรวด และอำเภอโนนดินแดง

๒. พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นตอนกลางของจังหวัด ความสูงประมาณ ๑๕๐-๒๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่จะทอดขนานเป็นแนวยาวทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ บริเวณอำเภอประโคนชัย อำเภอพลับพลาชัย อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอห้วยราช อำเภอลำปลายมาศ อำเภอคูเมือง อำเภอกระสัง อำเภอบ้านด่าน และบางส่วนของอำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอสตึก อำเภอพุทไธสง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอขามเฒ่า และอำเภอแคนดง

๓. พื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูล มีความสูงเฉลี่ยต่ำกว่า ๑๕๐ เมตร ได้แก่ พื้นที่บริเวณอำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง และอำเภอสตึก

